

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Třinec

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Třinec leží v Moravskoslezském kraji a tvoří 1 z 22ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 12 obcí;
- v dotčeném území žije celkem 55.264 obyvatel, z toho 36.401 v jádrovém městě;
- má rozlohu 235 km²,

Všemi těmito parametry zhruba odpovídá průměrným krajským hodnotám.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Moravskoslezském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Třinec	12	55 264	36 401	235
Bílovec	12	25 873	7 551	162
Český Těšín	2	26 300	25 106	44
Frýdek-Místek	37	110 532	57 523	480
Jablunkov	12	22 711	5 717	176
Odry	10	17 301	7 358	224
Průměr za kraj	14	55 755	37 577	247

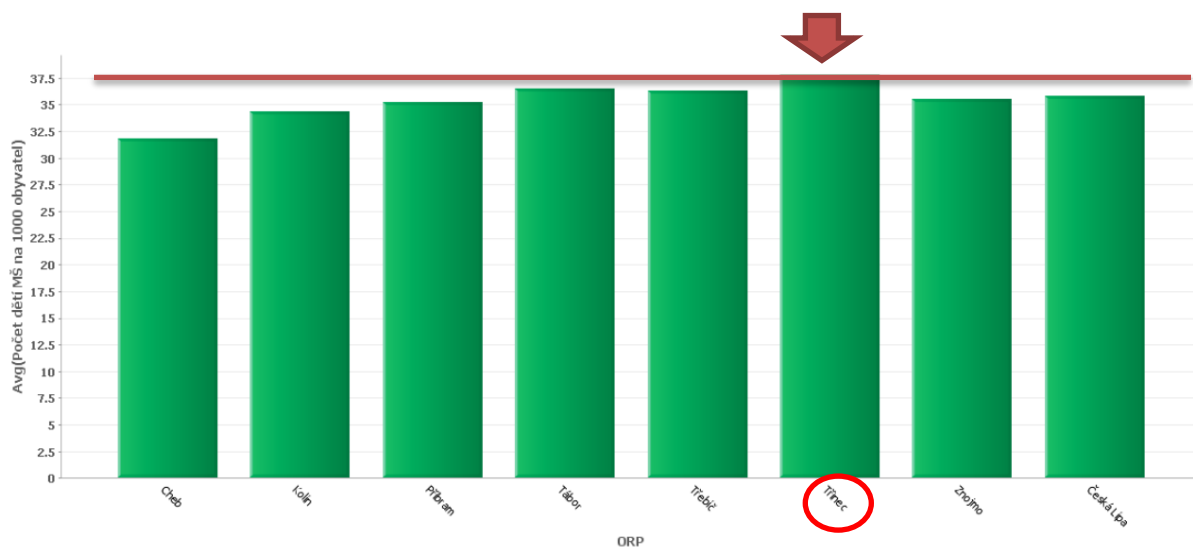
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Moravskoslezského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 53.000 až 57.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Blansko, Jablonec n. Nisou, Kyjov, Nýřany, Rakovník, Uherský Brod);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 12 až 13 obcí (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Bílovec, Jablunkov, Neratovice, Nové Město n. Metují, Ostrava, Pohořelice, Rumburk, Vítkov);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 31.000 až 38.000 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Cheb, Kolín, Příbram, Tábor, Třebíč, Znojmo, Česká Lípa).

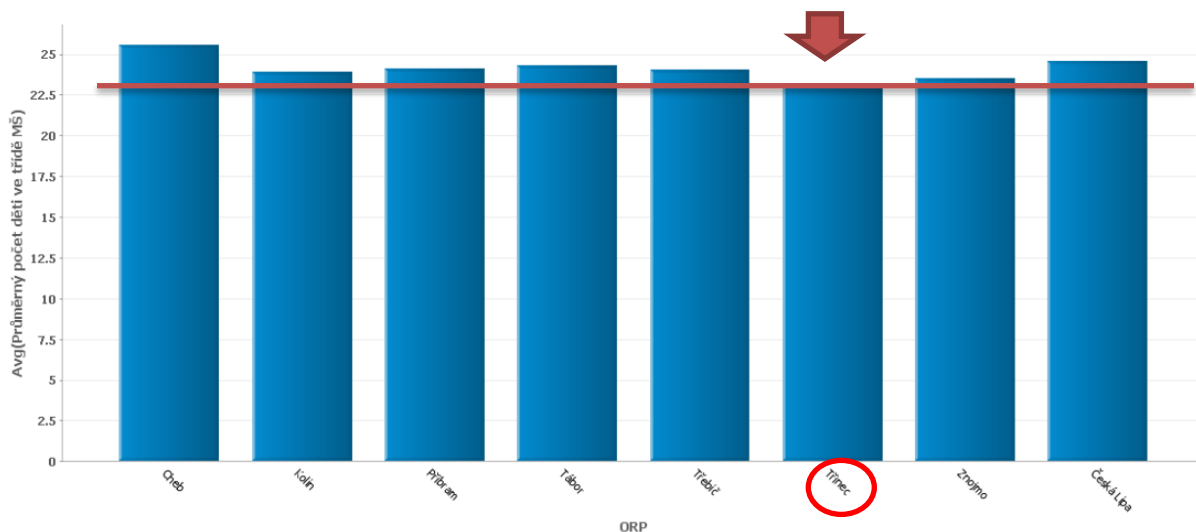
2. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme z hlediska benchmarkingového srovnání v případě SO ORP Třinec zejména bližší pohled na **problematiku mateřských škol**. V počtu žáků MŠ na 1.000 obyvatel ve vybraných SO ORP (s odpovídající velikostí jádrové obce) vyniká třinecký obvod nejvyšší hodnotou: 37,8. Naopak průměrný počet žáků ve třídě MŠ je nejnižší: 23,2. Jinak lze pozorovat, že SO ORP Třinec má jedny z nejnižších výdajů na žáky MŠ: 2. nejnižší běžné výdaje (7,5 tis. Kč/žáka) a zcela nejnižší kapitálové výdaje (1,35 tis. Kč/žáka). Viz obr. č. 1-3 (červená linie zvýrazňuje úroveň třinecké hodnoty).

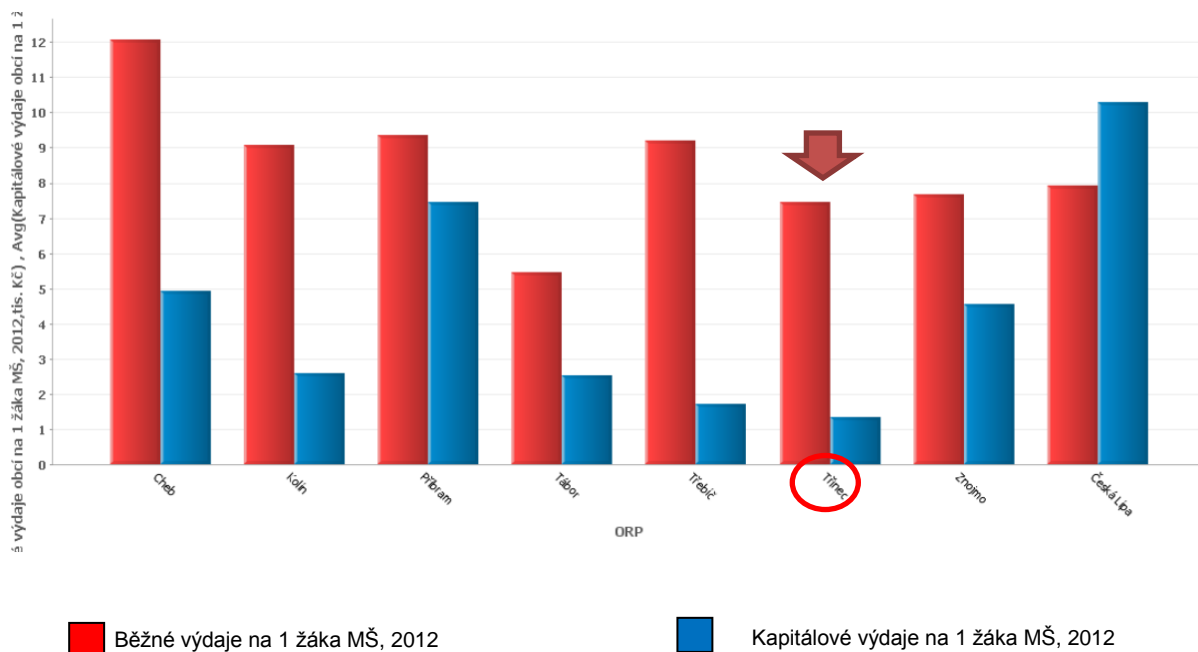
Obrázek 1: Počet žáků MŠ na 1.000 obyvatel ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 31.000 – 38.000 obyv.; průměr za období 2008 – 2012)

Obrázek 2: Průměrný počet žáků ve třídě MŠ ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 31.000 – 38.000; průměr za období 2008 – 2012)

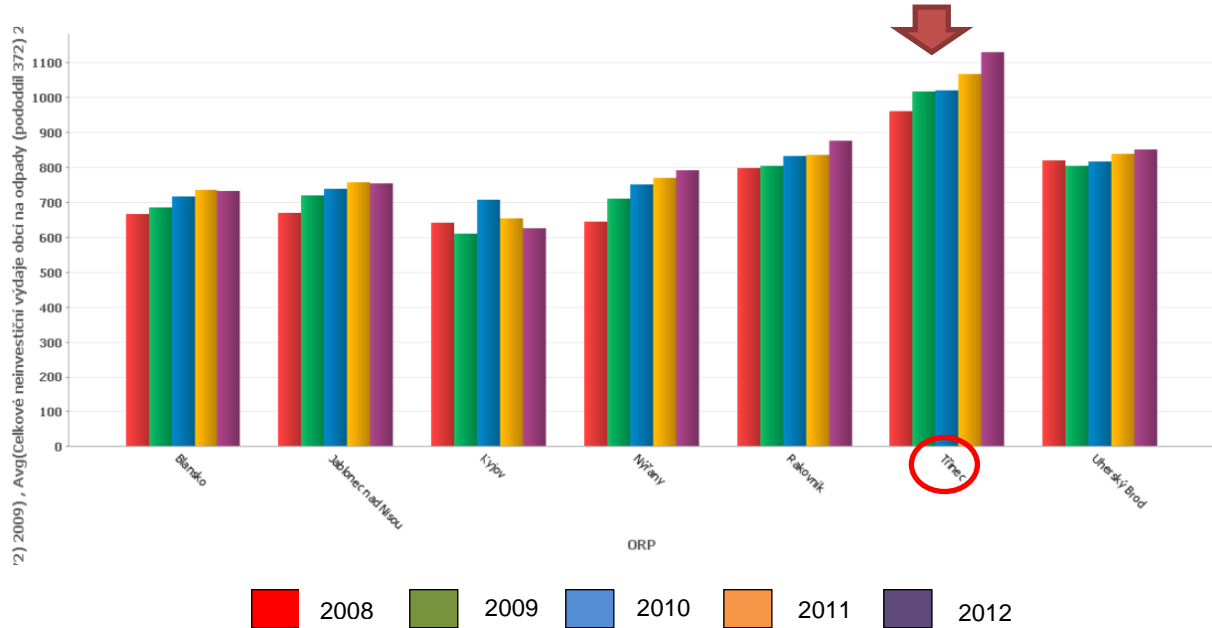
Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 31.000 – 38.000) na žáka MŠ (v tis. Kč)

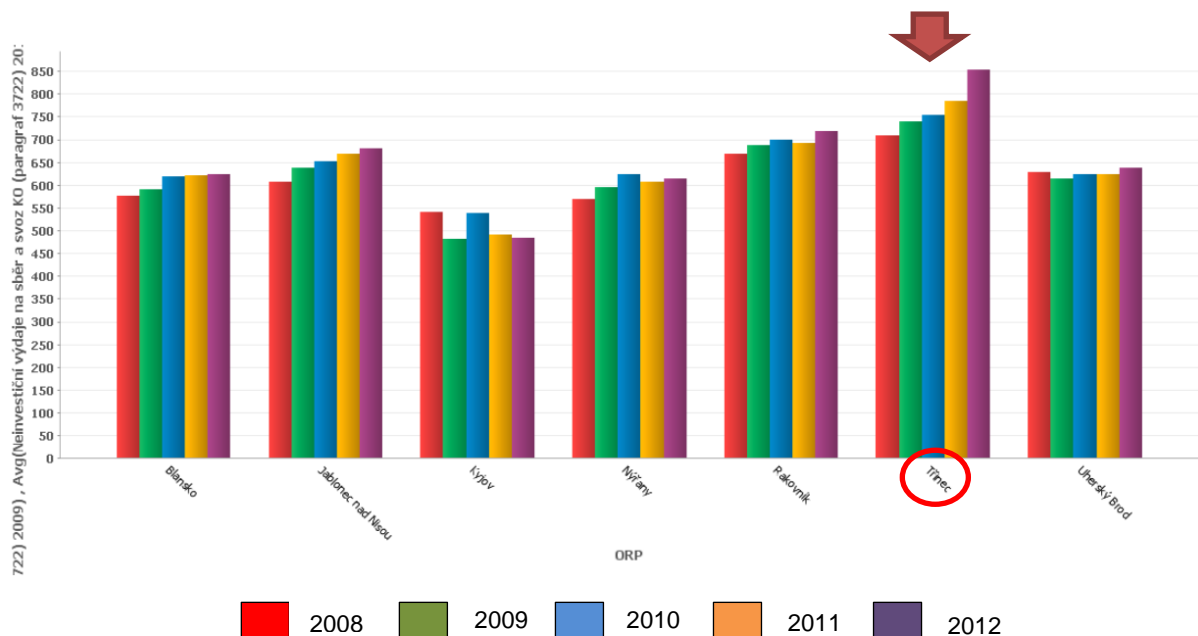
3. Odpadové hospodářství

Z pohledu odpadového hospodářství je významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jedná se tedy o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obvodu spojené s odpadovým hospodářstvím. V obou případech byly hodnoty dosažené třineckým obvodem ve sledované skupině vybraných SO ORP každoročně nejvyšší. To dokládá i průměrná úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady, která dosahuje výše ca 1.040 Kč/obyv./rok, a průměrná úroveň neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO ve výši ca 770 Kč/obyv./rok. Při sledování dat se rovněž ukazuje, že jejich výše navíc každoročně vzrůstá. Viz obrázky č. 4 a 5.

Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 53.000 – 57.000) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

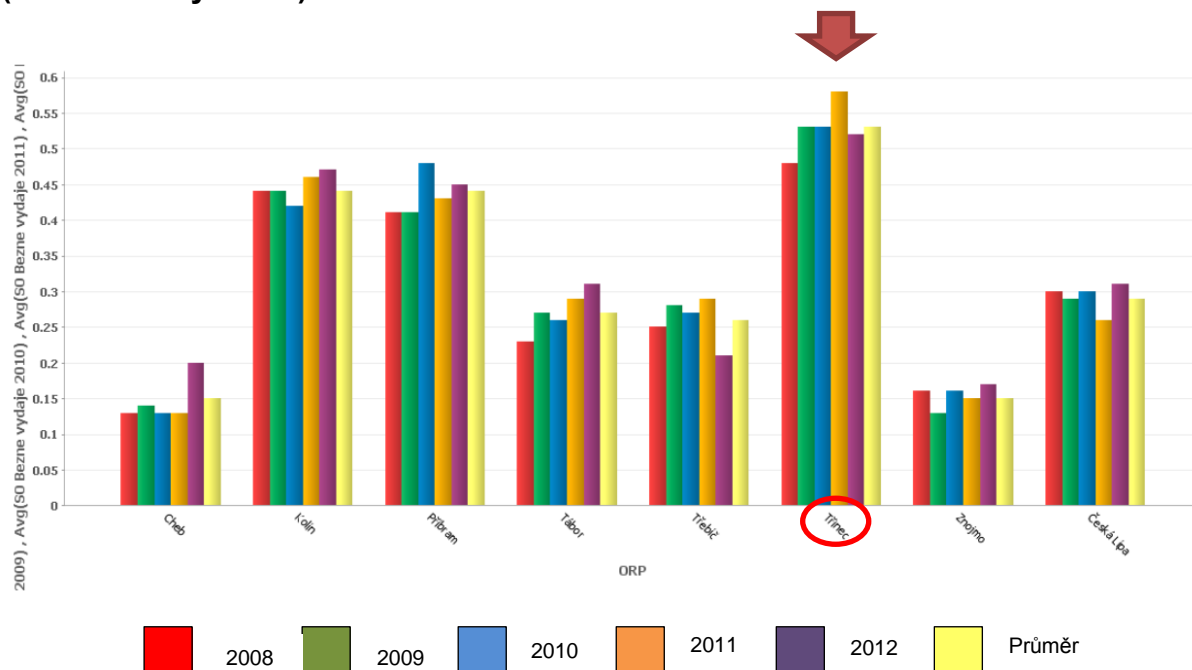
Obrázek 5: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 53.000 – 57.000) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

4. Sociální služby

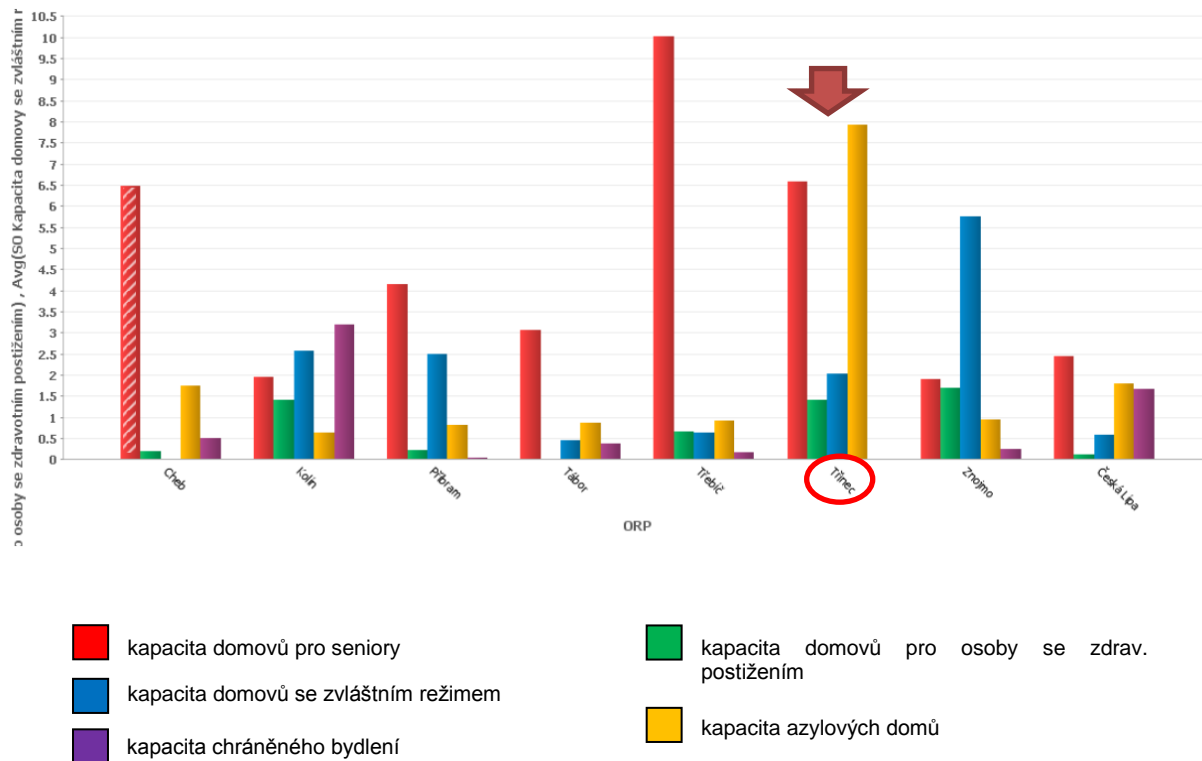
Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Třinec vykazoval ve sledovaném období 2008 – 2012 u vybraného vzorku SO ORP (dle velikosti jádrové obce) nejvyšších hodnot (v průměru 0,53 tis. Kč/obv./rok). Viz obr. č. 6.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 31.000 – 38.000 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obv./rok)

Zajímavé také ještě je, že SO ORP Třinec disponuje kromě chráněného bydlení všemi **typy sociálních zařízení**, v případě domovů pro seniory a azylových domů dokonce s relativně vysokou kapacitou (6,6/1.000 obyv., respektive 7,9/1.000 obyv.).

Obrázek 7: Kapacita v jednotlivých zařízeních sociálních služeb ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 31.000 – 38.000 obyvl.) na 1.000 obyvatel

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Třinec	
základní charakteristika	<p>v Moravskoslezském kraji SO ORP Třinec patří následujícími parametry mezi zhruba průměrně veliké obvody:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou počtem obcí počtem obyvatel
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoký počet žáků MŠ na 1.000 obyvatel nízký průměrný počet žáků ve třídě MŠ nízké běžné i kapitálové výdaje/žáka MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady vysoké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO (každoroční nárůst neinvestičních výdajů)
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele přítomnost téměř všech typů sociálních zařízení vysoká kapacita domovů pro seniory a azylových domů na 1.000 obyvatel

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad